

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2015. május 6.

TÖRTÉNELEM

**EMELT SZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsa az alábbiak szerint!

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√—
3. Nem tartozik szorosan a megoldáshoz	[ ]
4. Felesleges, értékelhetetlen rész (áthúzás)	—————
5. Súlyos hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás)	—————
6. Értelmetlen szöveg, logikai problémák (aláhúzás)	~~~~~
7. Nyelvhelyesség (aláhúzás)	.....
8. Durva helyesírási hiba (aláhúzás)	=====

(Durva helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja
- kis- és nagy kezdőbetű tévesztése (pl. Római Birodalom, Széchenyi, napóleoni, németországi)
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása
- tagadószó egybeírása
- az ly- j tévesztése)

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a jobb oldali téglalapba írja be a tanuló által elért összes/teljes pontszámot!

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozat(ok)ra!

Csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket fogadja el, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljen! A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre (pl. indoklás) és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

I. A rövid feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítókulcsban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a megoldókulcsban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl.

A megoldókulcsban megadott pontszám egy-egy eleme már tovább nem bontható.

Az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A több válaszelemből álló feladatok pontozása:

- ha 2 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 1-1 pont adható;
- ha 1 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 0,5-0,5 pont adható.

A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldások „Pl.”-lel kezdődnek.)

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani (pl. igaz–hamis), ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza az elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a beírás sorrendjében kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad!

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát **mindkét** feladatlapon utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni:

- ha ez az összpontszám egész szám, akkor az **Összesen** rovatba, majd megismételve az **I. Elért pontszám egész számra kerekítve** rovatba is;
- ha ez az összpontszám törtszám, akkor az **Összesen** rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) az **I. Elért pontszám egész számra kerekítve** rovatba.

A megoldásban szereplő javítókulcstól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **négy** feladat értékelhető:

mégpedig kettő rövid és kettő hosszú feladat, amelyek közül mindegyik **más-más korszakra**, legalább kettő a **magyar** történelemre és egy az **egyetemes** történelemre vonatkozik.

A feladatok értékelése a tanulók **hibás feladatválasztása esetén**:

Ha **négy feladatot oldott meg** a tanuló, de helytelenül választott a korszakok, a feladattípus stb. vonatkozásában, akkor

- azt a feladatát (vagy feladatait) kell figyelmen kívül hagyni, amelyikben a legkevesebb pontot érte el, így az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontveszteség éri;
- azt az egy (kettő vagy három) feladatát kell figyelembe venni, amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a tanuló **négynél több feladatba is belekezd**, de nem jelöli egyértelműen választását, és a megoldások között van négy olyan feladat, amelyik megfelel a választási szabályoknak, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni (pl. 13., 16., 17., 20. vagy 14., 16., 17., 20.).

Ha a tanuló **négynél több feladatba is belekezd**, de nem jelöli egyértelműen választását, és nincs **négy** olyan feladata, amely megfelel a választási szempontoknak, akkor azokat a fel-

---

datait kell figyelembe venni, mely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a vizsgázó *mindegyik feladatba belekezd*, és nem jelzi egyértelműen választását, akkor a vizsgaleírásnak megfelelően a **13., 16., 19., 22.** feladatok megoldását kell értékelni.

2. A feladatok értékelése

A feladatok **értékelésében** a következő szempontok a meghatározók:

- a) **feladatmegértés**,
- b) **követelményeknek** (kompetenciák, tartalmak) való megfelelés,
- c) **megszerkesztettség, nyelvhelyesség.**

A szöveges feladatok értékelése a **javítókulcs** felhasználásával történik, amely tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat és a műveleteket, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat.

a) Útmutató a feladatmegértés pontozásához

A feladatmegértés kapcsán a következő szempontokat kell figyelembe venni:

- A feladat (téma, korszak) azonosítása: a diák a megadott problémáról, témáról, korszakról ír-e?
- A tématarítás, a lényeg kiemelése: lényegre törően a feladatban felvetett problémára koncentrálnak-e?
- Tartalmi mélység, kifejtettség: megállapításai és következtetései mennyire összetettek, illetve relevánsak-e a probléma szempontjából?
- Művelési sokszínűség és eredményesség: használja-e a forrásokat, és tud-e lényeges megállapításokat, következtetéseket tenni?

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a **feladatmegértés**re adható 4 vagy 8 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma csak 0 pont lehet.

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

4 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

3 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.

2 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozza ki, és használja a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.

1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.

0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket, megállapításokat fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

4–6 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljes körűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.
2–3 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozza ki, és használja a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.
1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.
0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

b) A műveletek és a tartalmi elemek pontozása

A javítókulcsban az egyes kompetenciák (pl. idő- és térbeli tájékozódás, források használata) alkalmazásához kapcsolódó műveleteket „M”-mel, a hozzájuk rendelhető tartalmi elemeket pedig „T”-vel jelöltük.

Szoros összefüggés van természetesen a két értékelési szempont között, hiszen a **műveletek csak a konkrét tartalmakon keresztül értelmezhetők és értékelhetők**.

Egy művelethez a problémamegoldó (rövid) feladatok esetében egy-két tartalom kapcsolódik, míg az elemző feladatokban – különösképpen az eseményeket alakító tényezők feltárásánál – több, kettő-három tartalmi elem is rendelődik.

Ha a javítókulcsban egy művelethez csak egy tartalmi elem kapcsolódik, akkor a javításban a műveletek és a tartalmak **pontszámának is meg kell egyeznie**. (Például: rövid feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben* és a *Szaknyelv alkalmazása* szempontokra, illetve hosszú feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben* szempontokra csak 0 vagy 2 vagy 4 pont adható.)

Ha a javítókulcsban egy művelethez több tartalmi elem kapcsolódik, akkor a köztük lévő szoros összefüggés miatt **bizonyos pontszámok nem adhatók** (például: rövid feladatoknál a *Források használata* szempontokra nem adható 1 és 4 pont, az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontokra nem adható 1 és 5 pont, illetve a hosszú feladatoknál a *Szaknyelv alkalmazása* szempontokra nem adható 1 és 4 pont, a *Források használata* szempontokra nem adható 1 és 6 pont, az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontokra nem adható 1 és 7 pont).

Általános szabályként az egyes műveletek és az egyes tartalmak pontozásakor az alábbiakat kell érvényesíteni.

A „Műveletek” (M) pontozása

2 pont akkor adható, ha a hozzá tartozó, a vizsgázó által elért tartalmi pontszám magas (az elérhető maximális tartalmi pontszám több mint 50%-a).
1 pont akkor adható, ha a tartalmi pontszámokból a vizsgázó legalább 1 pontot elért, és a válasz nem tartalmaz durva hibát (téves adatot, megállapítást).
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó a tartalmi elemekre nem szerzett pontot, és a válasza súlyos tévedést tartalmaz.

A tartalmi elemeknél szereplő példák (pl.:) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. **A tartalmi válaszelemek általában két részből állnak:** idő- és térmeghatározás; általános és konkrét fogalomhasználat; felsorolás (rögzítés, bemutatás) és következtetés (megállapítás). Ez a pontozásnál azt jelenti, hogy ha csak az egyik elemet tartalmazza a válasz, akkor 1 pontot, ha mindkettőt, akkor 2 pontot lehet adni. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásnál és következtetésekénél – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz! A javítókulcsban néhány tartalmi elem-

nél a „*vagy*” szóval elválasztva több jó válaszlehetőség is szerepel, mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

A „Tartalmi elemek” (T) pontozása

2 pont akkor adható, ha a válasz megfelelő mennyiségű helyes adatot tartalmaz, az elemzés jó színvonalon hivatkozik a forrásokra (szerzőre, szándékokra, körülményekre stb.), valamint többféle jellemző, tipikus okot, következményt fogalmaz meg, és/vagy említ az eseményekhez kapcsolódó történelmi személyiségeket.

1 pont akkor adható, ha kevés és nem lényeges, nem a legjellemzőbb adatot, következtetést, megállapítást tartalmaz az elemzés.

0 pont akkor adható, ha nincsenek adatok, összefüggések, vagy ha teljesen hibás megállapítások vannak a megoldásban.

c) A „Megszerkesztettség, nyelvhelyesség” pontozása

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

2 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló szerkesztett szöveg, melyben nincsenek durva helyesírási hibák.

1 pont akkor adható, ha több nyelvhelyességi és több durva helyesírási hiba van benne.

0 pont akkor adható, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, koherens, szerkesztett szöveg, felépítése logikus, arányosan igazodik a tartalmi kifejtéshez, megállapításai árnyaltak, több szempontúak, és nem tartalmaz nyelvtani vagy helyesírási hibát.

4–6 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de aránytalanul szerkesztett, vagy néhány megállapítása leegyszerűsített, egysíkú, kisebb nyelvhelyességi hibákat tartalmaz.

2–3 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos (pl.: a bevezetés, tárgyalás, befejezés közül valamelyik hiányzik). A szöveg megállapításai leegyszerűsítettek, egysíkúak, nyelvhelyességi hibákat tartalmaznak.

1 pont akkor adható, ha a válasz mondatokból áll, de a mondatok között alig van (tartalmi vagy nyelvi) összefüggés, és súlyos nyelvhelyességi és helyesírási hibákat tartalmaz.

0 pont akkor adható, ha a válasz vázaltszerű, csupán szavakból áll.

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat a lap üres helyein befejezhető, és ez a válaszelem is értékelhető. Ez a rövid feladatoknál kb. 2–3 sort, hosszú feladatoknál kb. 4–5 sort jelent.

4. A szöveges feladatok értékelésének javasolt menete

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait!
2. Tekintse át az értékelési szempontsor mintáját!
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait!
4. Legalább kétszer olvassa el a tanuló dolgozatát!
5. A javítókulcs elemei szerint állapítsa meg az egyes szempontok szerint elért pontszámot!
6. Állapítsa meg az összpontszámot, és az osztószám (3 és 4) segítségével számítsa át vizsgaponttá!
7. A vizsgapontokat feladatonként **ne kerekítse!**
8. **Számítsa ki a négy esszéfeladatban elért összesített vizsgapontszámot, majd írja be a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba:**
  - ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;
  - ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,33 pont kerekítve 23 pont; 23,5 pont vagy 23,66 pont kerekítve 24 pont) a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba!

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Adja össze az I. és a II. összetevőben elért (egész számra kerekített) pontszámokat!

Táblázatok a feladatok értékeléséhez, pontozásához

Rövid választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	6	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	8	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	28	
	OSZTÓSZÁM 4	
Vizsgapont	7	

Hosszú választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	6	
Források használata	10	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	12	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	48	
	OSZTÓSZÁM 3	
Vizsgapont	16	

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK**1. Athéni demokrácia (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)**

- a) Minden (felnőtt, férfi) polgár részt vehetett a népgyűlésen. / A népgyűlés a legfontosabb politikai intézmény.
- b) A társadalom többsége (bevándorlók, rabszolgák, nők) nem rendelkezett politikai jogokkal.
- c) Minden polgár egyenrangú. / A népgyűlésen való részvételért napidíj jár. / A tisztségekre választják /sorsolják a polgárokat.
- d) A sorsolás miatt a kiválóság nem érvényesül. / A társadalom többsége (kiválóságától függetlenül) sem vehet részt a politikai életben.
(A válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók, illetve más helyes, az ábra alapján adott válasz is elfogadható.)

2. Francia rendi monarchia (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

- a) Mert fogságban volt. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)
- b) Pénzt (a váltságdíjra). / Katonai segítséget. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)
- c) A király korábbi embereinek megbüntetését. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)
- d) Papság, nemesség, polgárság / harmadik rend (Az első, illetve második rend megfogalmazás önmagában nem fogadható el. A három elem együtt ér 0,5 pontot.)
- e) adómegszavazás
- f) törvényhozás(ban való részvétel) (Az e) és f) feladatrészre adott válaszok más megfogalmazásban és fordított sorrendben is elfogadhatók.)

3. Anjou-kori társadalom (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

- a) 2.
- b) harmincad(vám) (A határvám kifejezés nem fogadható el.)
- c) katonáskodás / honvédelem (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)
- d) és e) (köz)nemesség, (fő)papság, bárók / főnemesség (A felsoroltak közül bármely két – vesszővel elválasztott – különböző csoport megnevezése, bármely sorrendben elfogadható. A csoportok magyar vagy latin nyelvű más szakszerű megnevezése is elfogadható.)
- f) Aranybulla (Elfogadható még, ha a válasz az 1222. évi törvénykezésre utal.)

4. Merkantilizmus (Összesen 4 pont.)

- a) Olcsóbbá tette / meggyorsította a kereskedelmet (az Atlanti-óceán és a Földközi-tenger között). (1 pont)
- b) Drága / exportálható készterméket állított elő. (1 pont)
- c) Nyersanyaggal látta el Franciaországot. (1 pont)
(A válaszok más megfogalmazásban is elfogadhatók, illetve más helyes, a képek alapján adott válasz is elfogadható.)
- d) 2., 3. (Elemenként 0,5 pont.)

5. Az udvar és a rendek (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 1.
- b) 4.
- c) II. József
- d) A rendeletek visszavonása. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)

6. Balkáni konfliktusok (Összesen 4 pont.)

- a) 3., 4. (Elemenként 0,5 pont, összesen 1 pont.)
- b) (oszmán-)török (1 pont)
- c) 3. (1 pont)
- d) 1914. július 28. (1 pont) (Pont csak teljesen helyes dátumért adható.)
-

7. Politikai eszmék a reformkorban (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) liberalizmus
- b) nacionalizmus
- c) konzervativizmus
- d) liberalizmus

8. A hidegháború (Összesen 4 pont.)

- a)
  1. Japán (0,5 pont)
  2. Koreai Népi Demokratikus Köztársaság / KNDK / Észak-Korea (0,5 pont)
  3. Kína / Kínai Népköztársaság (0,5 pont)
  4. Koreai Köztársaság / Dél-Korea (0,5 pont)
- b) (Amerikai) Egyesült Államok / USA (1 pont)
- c) Csak tűzszünetet kötöttek. / Nem kötöttek békét. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)* (1 pont)

9. Öszirózsás forradalom és Tanácsköztársaság (Elemenként 0,5 pont, összesen 4 pont.)

Az öszirózsás forradalom időszaka	A Tanácsköztársaság időszaka
A, C, D, H	B, E, F, G

10. Romániai magyarok (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) A magyarok körében alacsonyabb a születések száma / a természetes szaporulat. *vagy* A románok körében magasabb a születések száma / a természetes szaporulat. *(Más helyes válasz is elfogadható.)*
- b) asszimiláció / beolvadás *(Más helyes szakkifejezés is elfogadható.)*
- c) emigráció / kivándorlás *(Más helyes szakkifejezés is elfogadható.)*
- d) református / kálvinista

11. A világ népesedése (Összesen 3 pont.)

- a) Kína(i Népköztársaság) (0,5 pont)
- b) India (0,5 pont)
- c) Kínában bevezették az egy-gyermekes családmodellt. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható, illetve más helyes válasz is elfogadható. A válasz akkor is elfogadható, ha azt a vizsgázó India szempontjából fogalmazza meg. Pl. Nincs / nem sikeres az állami születésszabályozás.)* (1 pont)
- d) A bevándorlás. *(A válasz más megfogalmazásban is elfogadható, illetve más helyes válasz is elfogadható.)* (1 pont)

12. Magyar külkereskedelem (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

Állítások	Igaz	Hamis
a) A diagramokból megállapítható, hogy a belépés óta Magyarország külkereskedelme az Európai Unióval a teljes forgalom kétharmadáról alig több mint a felére csökkent.		X
b) A diagramokból megállapítható, hogy az Ázsiából behozott termékek összértéke az ábrázolt korszakban másfélszeresére nőtt.		X
c) A diagramokból megállapítható, hogy Magyarország 2011-ben Európával bonyolította kereskedelmi forgalmának több mint 80 %-át.	X	
d) A diagramokból megállapítható, hogy 2009-ben Kelet-Európából ugyanakkora értékű áru érkezett Magyarországra, mint amekkora értékűt innen oda szállítottak.		X
e) A diagramok segítségével igazolható, hogy Magyarország legfontosabb kereskedelmi partnere Németország.		X
f) A diagramok szerint a behozatal és a kivitel értéke minden évben megegyezik.		X

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13. Oszmán társadalom

(rövid)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően az oszmán társadalom európaiktól eltérő vonásait mutatja be.</p> <p>A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. az oszmán társadalomban nem alakult ki rendiség, az oszmán társadalomban fennmaradt a rabszolgaság).</p>	0-4
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Említi, hogy a tárgyalt időszak az Oszmán Birodalom a fénykora, és utal a területi kiterjedésére (Anatólia, Balkán, esetleg közel-keleti és afrikai területek).</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. iszlám, szpáhi, szultán, rabszolga.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti Machiavelli véleményének lényegét (pl. az oszmán társadalomban mindenki szolga, míg a franciában előjogokkal rendelkező urak vannak), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az oszmán társadalomban nem alakultak ki nemesi / rendi kiváltságok).</p> <p>T Rögzíti a rabszolga-kereskedelem néhány irányát (pl. Afrikából / a Kaukázusból hoztak rabszolgákat a birodalom központjába), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. az oszmán társadalomban fennmaradt a rabszolgaság, a rabszolgák speciális célokat is szolgáltak – hárem, eunuchok, a rabszolgák komoly karriert is befuthattak / felszabadulhattak).</p>	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja az oszmán társadalom európaiktól eltérő vonásait, valamint feltárja a különbségek összetevőit.</p> <p>T Rögzíti, hogy nincs birtokos nemesség / a szpáhik csak szolgálati birtokkal rendelkeznek, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. jogilag minden föld a szultáné, ez elősegíti a despotikus uralmat, ez rablógazdálkodást eredményez).</p> <p>T Rögzít egy másik lényeges tény a társadalommal kapcsolatban (pl. a lakosság jelentős része keresztény), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. rájuk különadót vetettek ki, gyakorolhatták vallásukat, egyházi önkormányzatuk volt, nem erőltették az áttérést az iszlámra, a janicsárokat keresztény gyerekekből nevelték).</p> <p>T Rögzíti az állam és vallás összefonódását, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a szultán egyben vallási vezető / kalifa is, a bíraskodás vallási alapon / a Korán alapján történik).</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	0-8 [nem adható: 1 és 5]

Megszerkesztett ség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

14. Világkereskedelem (hosszú)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a XVI. századi világkereskedelmet ismerteti és elemzi. A válasz lényegre törően mutatja be az egyes kontinensek szerepét és a kereskedelmi útvonalakban bekövetkezett változásokat. Az elemzés feltárja az egységes világpiac elemeinek kialakulását. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a bemutatott folyamatra 1492 után került sor (vagy utal arra, hogy a tárgyalt jelenség a földrajzi felfedezések következtében alakult ki), és helyesen használja a bemutatott térbeli elemeket (kontinensek, atlanti, levantei, Hanza-kereskedelem, Európa központi szerepe).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. világkereskedelem, behozatal, kivitel, hajózás. T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. gyarmat, ültetvény, luxuscikk, nemesfém, rabszolga.	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzít egy lényeges tény a térkép alapján (pl. a legfontosabb új útvonalak az Atlanti-óceánon húzódtak, Európa került a világkereskedelem centrumába, az új útvonalak tengeri útvonalak), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez a nagy földrajzi felfedezések következménye, fejlődött a hajózási technika, kezdetben Spanyolország / Portugália megerősödéséhez vezetett, később Anglia / Hollandia / Franciaország megerősödéséhez vezetett). T Rögzít egy lényeges tény a grafikon alapján (pl. Nyugat-Európában / Európában nő a városi lakosság aránya, Nyugat-Európa városiasodottabb Kelet-Európánál), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez az atlanti kereskedelem következménye, kezdetben Spanyolországra / Portugáliára jellemző, később Angliára / Hollandiára / Franciaországra jellemző, összefügg az európai / kontinentális	0-10 [nem adható: 1 és 6]

	<p>munkamegosztással).</p> <p>T Rögzíti a forrás valamelyik lényegi elemét (pl. megindult a gabonaexport Dél- / Nyugat-Európába, folytatódott a gabonaexport Közép-Európából / Lengyelországból), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a Hanza-kereskedelem forgalma bővült, kialakult az európai munkamegosztás, Nyugat-Európa növekvő népessége miatt történt).</p> <p>T Rögzíti a forrás valamelyik lényegi elemét (pl. a velenceiek Levantén nem jutnak áruhoz, a portugálok közvetlenül Indiával / a Távól-Kelettel kereskednek), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a levantei kereskedelem / Észak-Itália hanyatlani kezdett).</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó feltárja a világkereskedelem útvonaláiban bekövetkezett változásokat, és bemutatja a szereplőket.</p> <p>T Rögzíti, hogy Ázsia / a Távól-Kelet elsősorban luxuscikket exportált Európába (pl. porcelán, selyem, fűszerek, tea), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ennek olcsóbbá tétele volt a felfedezőutak célja, Kína cserébe nemesfémeket fogadott csak el).</p> <p>T Rögzíti, hogy Európa leginkább iparcikkeket / ipari termékeket exportált, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. kialakultak a manufaktúrák, nyersanyagokat importáltak, kialakult az európai munkamegosztás).</p> <p>T Rögzíti, hogy Afrikából rabszolgákat szállítottak Amerikába, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a szállítás embertelen körülmények között történt, ezzel pótolták a hiányzó munkaerőt).</p> <p>T Rögzíti, hogy Amerikából nemesfém / nyersanyagok kerültek Európába, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Európában árforradalom / infláció következett be, a termelés ültetvényeken történt, felsorol néhány jellemző terméket: dohány, cukor, indigó).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	0-12 [nem adható: 1 és 7]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

15. Monopóliumok		(rövid)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a monopóliumok kialakulásának okát, módját és következményeit mutatja be. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a trösztök a versenytársak felvásárlásával alakultak ki, a monopóliumok politikai befolyásra is szert tettek).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a második ipari forradalomra a XIX. század második felében / utolsó harmadában került sor, és a bemutatott jelenségek elsősorban az Amerikai Egyesült Államokra (és Nyugat-Európára) voltak jellemzőek.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. ipar, monopólium, piac, verseny.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a szöveg valamelyik lényegi elemét (pl. Rockefeller / a Standard Oil felvásárolta a versenytársakat, új vállalati forma a tröszt, Rockefeller korán kapcsolódott be az olajüzletbe), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a Standard Oil monopolhelyzetbe került, monopóliumok részben az új iparágakban alakultak ki). T Rögzíti, hogy a kép Rockefeller politikai hatalmát érzékelteti (pl. gyárképmény a Capitoliumon, kézben tartott elnöki hivatal), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a monopóliumok befolyásolták a politikát).	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a monopóliumok kialakulását, valamint feltárja annak okait és következményeit. T Rögzíti a monopóliumok kialakulásának valamelyik okát (pl. magas beruházási költségek, új szabadalmak / iparágak, hálózatok kiépítése), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez tőkekoncentrációt jelent, összefügg a technikai fejlődéssel, összefügg a nemzeti / nemzetközi piacok kialakulásával). T Rögzíti, hogy a monopóliumok kialakulása csökkent a piaci versenyt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez az árak emelkedését / stagnálását eredményezheti, emiatt elmaradhatnak új fejlesztések). T Rögzít valamely más lényeges tény a monopóliumokkal kapcsolatban (pl. felsorolja fajtáikat, monopólium-ellenes törvényeket hoztak), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. bemutatja a monopólium-típusok közti különbséget, az állam a fogyasztók védelmében lépett fel). <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	0-8 [nem adható: 1 és 5]

Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

16. A második világháború (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a szövetségesek együttműködését mutatja be a második világháborúban. Ismerteti a szövetségesek együttműködésének fő állomásait. Rámutat az együttműködés katonai összefüggéseire, valamint diplomáciai és gazdasági hátterére. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T A bemutatott eseményeket helyesen helyezi el időben és térben. Rögzíti legalább egy konkrét – a forrásokban nem szereplő – esemény pontos időpontját és térbeliségét (pl. 1941. június 22.: német támadás a Szovjetunió ellen, 1944. június 6.: normandiai partraszállás, 1945. május 7/8.: Németország kapitulációja, 1945. szeptember 2.: Japán kapitulációja / a szövetségesek győzelme).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. háború, konferencia, együttműködés. T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. szövetségesek, Atlanti Charta, megszállási övezet.	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Értelmezi a plakát valamely képi elemét (pl. Németország veszélyt jelent Amerikára, a nácizmus veszélyt jelent a szabadságra, a háború áterjedhet Amerikára is), és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban (pl. a plakát az izolacionista politika feladása mellett érvel, az Egyesült Államok hadi szállításokkal segítette Nagy-Britanniát, az Egyesült Államok a kölcsönbérleti törvény értelmében fegyverekkel / hadianyaggal / titkosszolgálati információkkal segítette az angolokat, Németország megtámadta Angliát). T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. Nagy-Britannia és az Egyesült Államok nem akarnak terjeszkedni, a megszállt országok felszabadulását akarják), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a dokumentum kitért a háború utáni rendezés kérdésére, megjelent benne a nemzeti önrendelkezés elve, a két vezető célja Hitler legyőzése volt,	0-10 [nem adható: 1 és 6]

	<p>Roosevelt és Churchill kötötte a megállapodást).</p> <p>T Rögzíti a forrás lényegét (pl. Churchill legfontosabb célja Hitler legyőzése, a háborút Hitler teljes legyőzéséig akarja folytatni), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Churchill a Szovjetunió elleni német támadásra célzott, az angol titkosszolgálatnak tudomása volt a Szovjetunió ellen tervezett német támadásról, a Szovjetunió segítséget kapott a németek ellen az angoloktól / a nyugati szövetségesektől, a Szovjetunió elleni német támadás után jött létre a három szövetséges hatalom együttműködése).</p> <p>T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. a két vezető a Közép-, Kelet- és Délkelet-Európa feletti befolyásról egyezkedett, Churchill a Bulgária és Románia feletti befolyást átengedte a szovjeteknek, Nagy-Britannia ragaszkodott a Görögország feletti befolyáshoz, Magyarországon fele-fele arányban szereztek volna befolyást a nyugati hatalmak és a Szovjetunió), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Churchill a szovjet seregek által már megszállt országokról mondott le, a szovjet seregek további előrenyomulása később részben felülírta a megállapodást, a nagyhatalmak saját befolyási területeikként tekintettek a legyőzött / megszállt országokra, ez ellentmondott az Atlanti Charta elveinek).</p>	
<p>Eseményeket alakító tényezők feltárása</p>	<p>M A vizsgázó bemutatja a szövetségesek együttműködésének fő lépéseit, és rávilágít katonai, politikai hátterükre.</p> <p>T Rögzíti az Egyesült Államok hadba lépésének körülményeit (japán támadás), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Japán Németország szövetségeseként volt, ez katonai együttműködésre ösztönözte az Egyesült Államokat, Németország ellenségei a háború előtt nem alkottak szövetséget, a szövetség a tengelyhatalmak támadásainak hatására alakult ki).</p> <p>T Rögzíti a nyugati szövetségesek 1942–43-as katonai együttműködésének valamely elemét (pl. a tengelyhatalmak kiszorítása Afrikából, partraszállás Szicíliában, Németország bombázása), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a szicíliai partraszállás tervét a casablancai konferencián fogadták el, Mussolini megbukott, Olaszország fegyverszünetet kötött, a szövetségesek fölénybe kerültek, ezzel egyidejűleg a keleti fronton is fordulat történt)</p> <p>T Rögzíti a normandiai partraszállás tényét, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. erről a teheráni konferencián döntöttek, Churchill a balkáni partraszállást támogatta volna, két irányból támadták Németországot, új front nyílt Európában).</p> <p>T Rögzíti a szövetségesek győzelmét, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Európában Németország / Ázsiában Japán kapitulációjával ért véget a háború, a jaltai / potsdami konferencián megállapodásokat kötöttek a háború utáni rendezésről, a szövetségesek gazdasági erőfölényben voltak, a háború végén megalapították az Egyesült Nemzetek Szervezetét).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és</p>	<p>0-12 [nem adható: 1 és 7]</p>

	alátámasztja elemzését. <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

17. Egyházszerzés Szent István korában (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően István egyházszerző tevékenységét mutatja be Magyarországon. A válasz a források felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. Magyarországon is megjelent a szerzetesség; a keresztény szokásokat törvényekkel tették kötelezővé, egyházszerzés szorosan összefüggött az államalapítással).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy I. István 997 / 1000–1038 között uralkodott Magyarországon, és kitér a téma valamely térbeli elemére (pl. nyugati kereszténység, püspökségek, Pannonhalma, Esztergom).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. keresztény, egyház, püspök, tized.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a forrás lényegét (pl. Pannonhalmán bencés kolostor létesült, a kolostort még Géza kezdte építtetni), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Magyarországon is megjelent a szerzetesség, az egyházszerzés kialakítása két generáció alatt történt, István a kereszténységhez való csatlakozással magyarázza győzelmét, erős kiváltságokat ad). T Rögzíti, hogy István törvényben rendelte el a keresztény böjtöt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a kereszténység felvétele új szokások bevezetését is jelentette, a kereszténység felvétele hatalmi szóval történt, megemlít más új és kötelező szokást, maradtak pogányok is, a királynak apostoli hatalma / papi szerepe is volt, említi a király személyes hitét).	0-6 [nem adható: 1 és 4]

Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja az egyházszerzés lépéseit.</p> <p>T Rögzíti, hogy István püspökségeket alapított, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Esztergom volt a magyar egyház központja, két érseki rangú egyházmegye is volt, felsorol néhány püspökséget, a püspökségeknek birtokokat is adományozott).</p> <p>T Rögzíti az egyházszerzés egyéb lényegi elemét (pl. plébániahálózat kiépítése, magyar egyház önállósága), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. tíz falunak kellett egy-egy templomot építenie, kötelező volt a templomba járás, függetlenség a német érsekségektől, egyházszerzés összefüggött az önálló állam megalapításával).</p> <p>T Rögzíti a tizedfizetés elrendelését, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez terményadó volt, ez biztosította az egyház anyagi alapját).</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

18. Zrínyi Miklós

(hosszú)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően Zrínyi Miklós politikai, katonai tevékenységét, és irodalmi munkásságának politikai vonatkozásait ismerteti és elemzi.</p> <p>A válasz lényegre törően mutatja be a török kiűzése érdekében tett lépéseket.</p> <p>Az elemzés feltárja az erőviszonyok változását.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti a téma valamely eseményét évszámmal (pl. a szentgotthárdi csatára / a vasvári békére 1664-ben került sor), és kitér a téma valamely térbeli jellemzőjére (pl. Érsekújvár, Várad, Szentgotthárd, Eszék).</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. hadjárat, béke, hódoltság, vár.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. bán, nádor, állandó hadsereg.</p>	0-6 [nem adható: 1 és 4]

<p>Források használata</p>	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti a levél lényegét (pl. Zrínyi II. Rákóczi Györgynek vezető szerepet szánt, biztosította a támogatásáról), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. Zrínyi Erdéllyel összefogva tervezte a török kiűzését, eltávolodott a Habsburgoktól, II. Rákóczi György veresége meghiúsította a terveket).</p> <p>T Rögzíti Zrínyi véleményét (pl. elítéli a protestánsok elleni fellépést), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. nemzeti összefogásra szólított fel, katolikusként nem értett egyet az udvar valláspolitikájával).</p> <p>T Rögzíti, hogy Zrínyi lerombolta az eszéki hidat, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel elvágta a török utánpótlást, támadó politikát folytatott, sikeres hadvezér volt).</p> <p>T Rögzíti, hogy Zrínyi halála kapcsán felmerült a gyilkosság gyanúja, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ennek oka az udvarral való konfliktusa volt, halála gyengítette a rendi szervezkedést).</p>	<p>0-10 [nem adható: 1 és 6]</p>
<p>Eseményeket alakító tényezők feltárása</p>	<p>M A vizsgázó feltárja Zrínyi politikai, katonai és irodalmi működését, és bemutatja azok összekapcsolódását.</p> <p>T Rögzíti, hogy Zrínyi fő célja a török kiűzése volt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezt Habsburg vezetéssel képzelte el, erre a török gyengülése miatt nyílt lehetőség, ez horvát bánként / nagybirtokosként közvetlenül is érintette).</p> <p>T Rögzíti, hogy Zrínyi állandó magyar hadsereg felállítását szorgalmazta, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. korábban ez számított modernnek, ez növelte volna Magyarország önállóságát, erről írt Az török áfium ellen való orvosság című művében).</p> <p>T Rögzíti, hogy Zrínyi írta a Szigeti veszedelmet, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. dédapja volt Szigetvár védője, kortársai számára példának szánta, nemzeti eposz).</p> <p>T Rögzíti az 1663-as vagy az 1664-es év valamelyik jelentős eseményét (Érsekújvár elfoglalása, szentgotthárdi csata, vasvári béke), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. egyértelművé vált a Habsburgok katonai fölénye, Zrínyit félreállították / Montecuccoli lett a fővezér, az udvar mindenáron békét akart, a török a vereség ellenére területeket szerzett, végleg törést okozott az udvar és a rendek között).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	<p>0-12 [nem adható: 1 és 7]</p>

Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

19. Mária Terézia és II. József (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Mária Terézia úrbéri rendeletét és II. József jobbágyrendeletét mutatja be. A válasz a forrásrészletek felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a jobbágyok szabad költözésének engedélyezése csökkentette a jobbágyok kiszolgáltatottságát).	0-4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti Mária Terézia (1740–80) és II. József (1780–90) uralkodásának évszámait, és utal a téma valamely térbeli vonatkozására (pl. Magyarország a Habsburg Birodalom része volt, Erdélyre nem terjedt ki az úrbéri szabályozás, Erdélyben parasztfelkelés robbant ki, a majorság / jobbágyterhek növelése a Dunántúlon volt jellemző).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. rendelet, jobbágy, majorság, robot.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a forrás egy lényeges elemét (pl. Mária Terézia a jobbágytelkek / jobbágyterhek felmérésére adott utasítást) és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. rendeletében rögzítette a jobbágytelkek és a majorság arányát, meghatározta a robot maximális mértékét). T Rögzít két lényeges elemet a forrásból (pl. a szabad költözködés / házasodás / tanulás / az ingó javakról való szabad rendelkezés engedélyezése a jobbágyok számára), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez csökkentette a jobbágyok kiszolgáltatottságát, ez nem jelentett jobbágyfelszabadítást, a magyarországi jobbágyok jelentős része a rendelet előtt is szabad költözködésű volt).	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó rámutat az uralkodói döntések mozgatórugóira, bemutatja ezek hátterét, és rávilágít a jobbágyok általános helyzetére. T Rögzíti az úrbéri rendelet kiadása mögött álló egyik mozgatórugót (pl. az adóalap védelme, a jobbágyterhek egységesítése, a törvényalkotás kudarca), és tesz egy érdemi	0-8 [nem adható: 1 és 5]

	<p>megállapítást erre vonatkozóan (pl. háttérben az állt, hogy az árutermelést folytató földesurak növelték a majorságot és a robot mértékét; a nemesek tiltakoztak az ellen, hogy az uralkodó beavatkozott az úrbéri viszonyba).</p> <p>T Rögzíti a jobbágyrendelet kiadása mögött álló egyik mozgatórugót (pl. az uralkodó javítani akarta a parasztok életkörülményeit, szabad munkaerőt akart biztosítani az ipar számára, a rendelet kiadására az erdélyi román parasztfelkelés után került sor), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a felvilágosodás eszméinek hatása kimutatható a rendeleten, II. József modernizálta akarta birodalmát, a magyar nemesek érdekeit sértette politikája).</p> <p>T Rögzít egy lényeges tényt a jobbágyságra vonatkozóan (pl. ez volt a legnagyobb társadalmi réteg, a jobbágyok nem rendelkeztek kiváltságokkal / földtulajdonnal), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ekkor még rendi társadalom volt Magyarországon, megindult a telekaprózódás / zselléresedés folyamata).</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

20. A kiegyezés (hosszú)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a közös ügyek rendszerét mutatja be. Ismerteti a közös ügyekre, valamint az uralkodó szerepére vonatkozó fontosabb tényeket.</p> <p>Rámutat a közös ügyek kapcsán kibontakozó vitában elhangzó főbb érvekre.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy a kiegyezés megkötésére 1867-ben került sor, és megállapítja, hogy létrejött az Osztrák–Magyar Monarchia vagy utal arra, hogy az uralkodó székhelye Bécsben volt vagy dualista / kétközpontú állam jött létre.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. hadügy, külügy, pénzügy, uralkodó.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. kiegyezés, közös ügyek, dualizmus / dualista monarchia.</p>	0-6 [nem adható: 1 és 4]

<p>Források használata</p>	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzít egy lényeges tényt a kiegyezési törvényből (pl. Magyarország részt vesz a birodalom közös védelmében, a Pragmatica Sanctióra hivatkozik a törvény), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a közös ügyeket a közös védelem kötelezettségéből vezették le, Deák a húsvéti cikkben ezt jelölte meg tárgyalási alapként, a Pragmatica Sanctio kimondta, hogy Magyarország elválaszthatatlan a birodalom többi részétől).</p> <p>T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. Kossuth szerint a kiegyezés / a közös ügyek növelik az orosz támadás veszélyét), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a kiegyezés támogatói szerint a megállapodás védelmet adott Magyarországnak, Kossuth szerint a Habsburgok megerősödő állama ellenlépésre ösztönözhetette Oroszországot); <i>vagy</i> kritikusan <i>vagy</i> egyetértően értékeli Kossuthnak a forrásban szereplő megállapításait.</p> <p>T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. Kemény szerint a Dunai Konföderáció csak háború útján lett volna létrehozható / jobban veszélyeztette Magyarország függetlenségét, mint a kiegyezés), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Kemény Kossuthnak a Dunai Konföderációra vonatkozó tervét bírálta, védelmébe vette a kiegyezést / a közös ügyeket, a Dunai Konföderáció államszövetséget jelentett volna Magyarország, Románia, Szerbia és Horvátország között, a Dunai Konföderációban a tagállamok közös törvényhozást / kormányt működtettek volna); <i>vagy</i> kritikusan <i>vagy</i> egyetértően értékeli Keménynek a forrásban szereplő megállapításait.</p> <p>T Rögzít egy lényeges tényt a karikatúra alapján (pl. a hordóba öntött víz a Monarchia közös jövedelmeit szimbolizálja, a közös pénzügyek sorsát egy lyukas hordó szimbolizálja), és értelmezi a karikatúrát (pl. a karikatúra bírálja a pénzügyek egy részének közössé tételét, a karikatúra szerint közös pénzügyek pazarlásra adnak lehetőséget, lehetetlenné teszik a kiadások ellenőrzését).</p>	<p>0-10 [nem adható: 1 és 6]</p>
<p>Eseményeket alakító tényezők feltárása</p>	<p>M A vizsgázó bemutatja a közös ügyek rendszerét, és rávilágít működésükre, illetve az ezzel kapcsolatos véleményekre.</p> <p>T Rögzíti a közös ügyeket (hadügy, külügy, a közös ügyek fedezésére szolgáló pénzügy), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. közös minisztériumok jöttek létre, közös hadserege /is/ volt a Monarchiának, Magyarország átvállalta az államadósság egy részét, közös külképviselői voltak a Monarchiának, a közös ügyeken kívül Magyarország teljes önállósággal rendelkezett).</p> <p>T Rögzíti a delegációk létrehozásának tényét, és tesz egy érdemi megállapítást ezekre vonatkozóan (pl. a törvényhozások választották a 60-60 tagot, a közös minisztériumokat ellenőrizték, külön ülészetek, nehézkes volt a döntéshozatal, gyenge ellenőrző szerepük volt, közös törvényhozó szerv nem volt).</p>	<p>0-12 [nem adható: 1 és 7]</p>

	<p>T Rögzít egy tényt az uralkodó szerepére vonatkozóan (pl. ő irányította a hadsereget, előszentesítési jogot kapott), és megállapítja, hogy jelentős maradt a befolyása vagy megmagyarázza az előszentesítési jog fogalmát (pl. a kormánynak a törvényjavaslatot jóvá kellett hagyatnia az uralkodóval, mielőtt benyújtotta az országgyűlésnek).</p> <p>T Rögzít egy tényt a kiegyezést ellenzőkre vonatkozóan (pl. Kossuth legnagyobb hatással a Cassandra-levéiben fejtette ki nézeteit, a balközép a bihari pontokban foglalta össze véleményét, a parlamenti ellenzék támadta a kiegyezést), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. véleményük szerint visszalépés történt az 1848-as áprilisi törvényekhez képest, a közös hadsereg fenntartása feszültségekhez vezetett, Kossuth nem tért haza az emigrációból, a balközép később feladta a bihari pontokat).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	
Megszerkeszttség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

21. 1956 nemzetközi összefüggései (rövid)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	<p>A vizsgázó alapvetően az 1956-os forradalom és szabadságharc nemzetközi politikai összefüggéseit mutatja be.</p> <p>A válasz a forrásrészletek felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a szovjet beavatkozás és a szovjet tömb felbomlása / meggyengülése miatti félelem közötti összefüggés).</p>	0-4
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy a forradalom 1956. október 23-án robbant ki / a szovjet támadás Magyarország ellen november 4-én indult meg (vagy megadja az elemzett konkrét nemzetközi esemény időpontját), és utal arra, hogy Magyarország a szovjet tömb tagja volt.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. forradalom, szabadságharc, felkelés, szuezi válság.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]

<p>Források használata</p>	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti a szovjet beavatkozásra vonatkozó előterjesztést, és megmagyarázza hátterét a forrás segítségével (pl. Hruscsov attól tartott, hogy más szocialista országokban is forradalom robbanhat ki, tartott attól, hogy a nyugati hatalmak kihasználnák az alkalmat a szovjet tömb felbomlasztására, Hruscsovot más szocialista országok vezetői is ösztönözték erre a lépésre).</p> <p>T Rögzít egy lényeges tényt a forrás alapján (pl. az ENSZ BT foglalkozott a magyar kérdéssel, a szovjet küldött megpróbálta megakadályozni, hogy foglalkozzanak a magyar kérdéssel, a nyugati hatalmak küldöttei felvetették a magyar forradalom politikai támogatását / felszólaltak a szovjet fegyveres beavatkozás ellen), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. nem született határozat, ez nem jelentett valódi segítséget Magyarország számára, ekkor már a szovjet vezetés a forradalom leverésére készült, a Szovjetunió vétőjoga miatt az ENSZ BT nem tudott volna határozatot hozni, a BT Nagy Imre kérésére foglalkozott a magyar kérdéssel, a kérdés még évekig napirenden maradt).</p>	<p>0-6 [nem adható: 1 és 4]</p>
<p>Eseményeket alakító tényezők feltárása</p>	<p>M A vizsgázó bemutatja a forradalom nemzetközi összefüggéseit, és rámutat a magyar forradalomra gyakorolt hatásaikra.</p> <p>T Rögzít egy tényt a forradalom kirobbanásának lengyelországi előzményeire vonatkozóan (pl. munkásfelkelés robbant ki, a tömeg új pártvezető kinevezését / a Szovjetuniótól való függés lazítását követelte), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a magyar tüntetők szolidaritást vállaltak a lengyelekkel, az új pártvezető – Nagy Imrétől eltérően – nem kezdeményezett a rendszert alapvetően érintő változásokat, a lengyelországi eseményekbe a Szovjetunió nem avatkozott be).</p> <p>T Rögzíti a magyar forradalommal kapcsolatos amerikai álláspont lényegét (pl. Magyarországot nem tekintik szövetségesüknek, nem kívánnak katonailag beavatkozni a magyarországi eseményekbe), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a magyar közvélemény jelentős része számított az amerikai segítségre, az Egyesült Államok nem akart újabb világháborút kirobbantani, nem akart beavatkozni a szovjet tömb területén).</p> <p>T Rögzít egy további nemzetközi eseményt, amely összefüggésbe hozható a forradalommal (pl. Sztálin halála, osztrák államszerződés, szuezi válság), és megmagyarázza ennek jelentőségét (pl. a desztalinizáció idézte elő Rákosi bukását, Nagy Imre ezt követően vált népszerűvé, az osztrák államszerződés megkötésével megszűnt a magyarországi szovjet megszállás indoka, az Egyiptom elleni támadás a magyar forradalommal egy időben zajlott, megosztotta a nyugati hatalmakat, ebben a kérdésben a két szuperhatalom hasonlóan foglalt állást).</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	<p>0-8 [nem adható: 1 és 5]</p>

Megszer- keszttség, nyelvhelyes- ség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		28
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		7

22. A magyar társadalom a két világháború között (hosszú)

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően Magyarország két világháború közötti társadalmának agrárrétegeit mutatja be. Ismerteti az agrárrétegek helyzetének fő jellemzőit. Rávilágít a gazdasági világválságnak az agrárrétegeket érintő hatásaira. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Megállapításai az 1920–30-as évekre vonatkoznak, és tisztában van vele, hogy az agrárrétegek a vidékhez kötődtek.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános fogalmakat: pl. társadalom, földbirtokos, paraszt T Szakszerűen használja a következő konkrét történelmi fogalmakat: pl. agrártársadalom / torlódó társadalom, cseléd, gazdasági világválság.	0-6 [nem adható: 1 és 4]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzít egy lényeges tényt a táblázat alapján (pl. a birtokosok túlnyomó többsége törpebirtokos volt, a földterület közel harmada nagybirtokosok kezében volt, a törpebirtokosok számukhoz képest kevés / a nagybirtokosok számukhoz képest sok földet birtokoltak), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez aránytalan birtokeloszlást mutat, ez feszültségekhez vezetett, az 5 hold alatti birtokokból nem / alig lehetett megélni, a Nagyatádi Szabó István-féle földreform növelte a törpebirtokok számát / nem számolta fel a nagybirtokok túlsúlyát). T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. a megszólításokat a belügyminiszter szabályozta, a megszólítás utalt a megszólított társadalmi helyzetére), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez hierarchikus / tekintélyelvű viszonyokra utal, ez a hagyományos érintkezési formák továbbélését mutatja). T Rögzíti a forrás valamely lényegi elemét (pl. az uradalmi cselédek zsúfolt / egészségtelen lakásokban éltek, a paraszti társadalom jelentős részét ők tették ki, életkörülményeiket az	0-10 [nem adható: 1 és 6]

	<p>elszigeteltség jellemezte), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. az uradalmi cselédek a parasztság legszegényebb / legkiszolgáltatottabb csoportját alkották, a parasztek többsége nem rendelkezett földdel).</p> <p>T Rögzíti a népiskolák / népiskolai tanulók számának növekedését és tesz egy érdemi megállapítást ezzel kapcsolatban a parasztság helyzetére vonatkozóan (pl. ennek köszönhetően csökkent körökben az analfabéták száma, Klebelsberg Kunó oktatáspolitikájának köszönhetően főként vidéken / tanyavidékeken épültek új népiskolák, ez a parasztek számára is lehetővé tette a tankötelezettség teljesítését).</p>	
<p>Eseményeket alakító tényezők feltárása</p>	<p>M A vizsgázó bemutatja az agrárrétegek helyzetének fő jellemzőit, és rávilágít ezek hátterére.</p> <p>T Rögzíti, hogy a magyar társadalom agrártársadalom / torlódó társadalom volt, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. nem történt lényeges változás a dualizmus kori társadalomszerkezethez képest, ez a hagyományos rétegek / életformák továbbélésére utal, az iparosodás következtében a korszakban csökkent az agrárrétegek aránya).</p> <p>T Rögzíti, hogy a legnagyobb létszámú társadalmi réteg a parasztság volt, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. erősen differenciált volt, egy részük a városokba költözve ipari munkássá / háztartási cseléddé vált, ez összefüggött a gazdaság agrár jellegével); vagy rögzíti a parasztság belső rétegződését (pl. jómódú birtokosok, középbirtokosok, törpe- és kisbirtokosok, agrárproletárok), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a jómódú birtokosok életmódjukat tekintve polgárosodtak / jellemzően mezővárosokban éltek / napszámosokat alkalmaztak / árutermelést folytattak, a parasztek többsége nem rendelkezett földdel).</p> <p>T Rögzít egy tényt az úri birtokosokra vonatkozóan (pl. egy részük az úri középosztályhoz / dzsentrihez tartozott, egy részük nagybirtokos arisztokrata volt, nemesi származásúak voltak), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. kastélyokban / kúriákban laktak, a helyi közéletben jelentős szerepet tölthettek be, egy részük a politikai elithez tartozott)</p> <p>T Rögzíti a gazdasági világválságnak egy, a témához kapcsolódó hatását (pl. a válság leginkább a mezőgazdaságot sújtotta, kinyílt az agrárrolló, zuhantak a gabonaárak), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. sok birtokos paraszt tönkrement / eladósodott, az agrárproletárok nyomora tovább nőtt, az állami intézkedések csak kis mértékben enyhítettek a helyzeten).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	<p>0-12 [nem adható: 1 és 7]</p>

Megszerkeszttség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja. A tanuló megállapításai árnyalt elemzőkézségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		48
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		16

A feladatlapon szereplő források (szöveg, kép, táblázat, adatok, grafikon) lelőhelyei:

1. feladat: Száray Miklós: Történelem I.
3. feladat: hu.wikibooks.org
4. feladat: fr.wikipedia.org, www.boulangerie.net, en.wikipedia.org,
8. feladat: Száray Miklós – Kaposi József: Történelem IV.
9. feladat: lazarus.elte.hu, alfahir.hu
10. feladat: <http://epa.oszk.hu/00400/00458/00050/letszamcsokk.html>
11. feladat: Pirisi Gábor – Trócsányi András: Általános társadalom- és gazdaságföldrajz
12. feladat: www.ahkungarn.hu
14. feladat: www.classzone.com, www.nber.org
15. feladat: wlth.com
16. feladat: hoover.org
18. feladat: Száray Miklós: Történelem II.
20. feladat: mek.oszk.hu